

ארכיון M49 E
5501 - 6000

- SZWARCBAUM ALF-5500 - פרטים על חבילות ודרכונים שנשלחו משוויץ לפולין
- MARKIEWICZ JERZY - 5501 - העד מספר בפרוטרוט את קורות יהודי BILGORAJ -
כנראה שהעד פולני שאוסף עדויות על חיסול עיירות יהודיות במחוז BILGORAJ
- SLEBODA MIECZYSLAW+CHWALKIEWICZ WINCENTY - 5502 - פולנים
נותנים עדות מפורטת הכוללת שמות רבים בנוגע ליהודי העיירה KRZESZOW מחוז
BILGORAJ - בעדות מוזכרים מקרים שיהודים התייצבו מרצונם ובקשו שיהרגו אותם
- MARKIEWICZ JERZY - 5504= - אוסף עדויות על TARNOGROD ועל
BILGORAJ - ביום השני לכניסת הגרמנים ל-TARNOGROD הצבא הצית ושרף 30
בתים של יהודים וזרק ללהבות 16 בני ערובה - זאת הייתה פעולת עונשין על כך שכביכול
יהודים ירו על הצבא
- 5505 - עדות זניחה - תורגמה
- MALYSZEK JAN - 5506 - העד מוסר מידע על מחנה עבודה בכפר BUKOWA
- KITAJ ADAM - 5507 - פולני מוסר על מחנה עבודה DYLE בנפת BYLGORAJ שם
היו אסירים פולנים וגם יהודים
- BARYLA JAN - 5508 - העד מספר שגרמנים הגיעו לכפר BIDACZOW NOWY
והוציאו לפועל פסק דין מות נגד האיכר JAN WROBEL ואישתו MARIA על פשע של
הסתרת יהודים - את האיכר רצחו ובאישתו ירו והשליכו ללהבות הבית הבוער כי ניסתה
להימלט - נשאר שתי ילדות יתומות
- BUCHMAN TAMARA-5509=* - ילדה יתומה תוהה על עתידה
- BURSZTYN HENEK-5510=* -ילד בצד הארי של WARSZAWA
- AKERMAN HENIEK - 5511 - נער מספר על משפחתו ועל נסיבות רצח הוריו
- 5513=* - ארבע נערות ונער מוסרים עדות משותפת כשהם נמצאים בבית ילדים - חסרים
שמות המשפחה וכל פרט מזהה אחר חוץ מזה שכולם מ - LEGIONOWO - הם שהו
ביערות PONIATOWSKI לאחר חיסול הגטו, עזרו זה לזה ושרדו
- CIESZYNSKI JANKIEL-5514= - העד הוא נער שמספר על נדודיו מאיכר לאיכר
והישרדותו
- WASS RENIA-5515=* -נערה מספרת על גלגוליה בין פולנים שעזרו לה לשרוד
- 5516 - 9/10/2007 - חסר דף - מבוקש אצל שרה

STOKMAN LINA - 5517* - ילדה מוסרת עדותה על גטו מסתור והישרדות
ב - WARSZAWA

5518 - עדות לא ראויה - עדות זהה ב-5578

WLADEK-5520=* - ילד מספר על אירועי קיץ 1942 ב- WARSZAWA ועל שהותו בצד
הארי

SZYNOWLOGA LILI-5521*= - ילדה מספרת על מחבוא בבית קברות ב- **KIELCE**
שם הסתתרה עם אימה - קבצן זקן בישראל והביא להן אוכל - הוא היה יוצא לכפרים לקבץ
נדבות והתחלק איתן בכל

MUDRIGA DAVID-5522* - ילד עם הפרטיזנים

PIZYC HANIA - 5523 - העדה מספרת על המסע ברכבת שמפנה אנשים
מ- WARSZAWA לאחר כישלון המרד הפולני - 1944

C.-5524=* - שם לא קריא - זיכרונות של ילדה יהודיה

5525=* - העדה היא ילדה יהודיה אלמונית שהייתה בתפקיד מקשרת במרד הפולני
ב- WARSZAWA

KUTNER STELLA - 5526=* - חוויות ילדה ששרדה - WARSZAWA

WEINREICH ABRAM-5527=* - ילד מספר על הישרדותו-לא מצוין את שם מקום

MITTELMAN RACHELA - 5528 - העדה הייתה בגטו LODZ ומשם נשלחה
ב- 1943 ל - AUSCHWITZ - אחרי זמן מה היא נשלחת ל - HEINICHEN שם עבדה
במפעל נשק עד לשחרור

ZAJAC DAWID - 5529 - העד הגיע למחנה DORNAU שם היו תנאים קשים - הוא
שהה שם עד לשחרור- **באותה עדות הוא מספר על מות אחותו במסע המות וקבורתה
בבית קברות קתולי**

ARBUZ FELIKS - 5530= - העד מספר על **CAPO** יהודי אכזר במחנה
INOWROCLAW שהיה רוצח יהודים-במעבר למחנה ANDRZEJOW הקאפו נתלה
והיהודים מחאו כפיים

LUBICZ - HELENA SCHWEBEL-5531= - העדה מספרת על
TLUSTE -ICZORTKOW ומחנות בסביבה

PERLSTEIN ELJA+LIZA - 5533 - העד מספר על VILNO - חודש לפני חיסול
הגטו הם עברו לצד הארי והסתתרו אצל פולני במרתף

FRIDMAN DORA - 5534 - שני גובי עדות מספרים קורותיה של העדה היוצאת מגטו
WARSZAWA לצד הארי - היא עוברת טלטלות לאין ספור ושורדת

5536 - BORMAN HENRYK - העד מספר על פועלים פולנים במקום עבודתו שהסתירו אותו ואת משפחתו - מצורף לעדות סיפור מעשה שהתרחש בגטו WARSZAWA אך הדברים נקטעו באמצע

5539 - DRUTOWSKA JANINA - העדה מספרת על נסיבות הצלתה בצד הארי

5540 - DULDIG STEFAN - העד הוא רוקח במקצועו והיה לו מפעל לייצור תרופות ב-WARSZAWA - הוא מונה את כל משפחתו הענפה לפי שמותיהם - כולם נספו

5545 - GOLDBERG STANISLAW - העד עבד תקופת זמן גם אצל TOEBENS וגם אצל SZULC בגטו WARSZAWA ברחוב LESZNO - העד מתאר את תנאי העבודה באותם שופים - שני גרמנים אלה ניצלו היטב את היהודים - עבור עבודה של 12 שעות היו מקבלים מרק ו- 300 גר. לחם - כשהתחילה אקצית הקיץ בגטו התקבלו יהודים לעבודה תמורת הון תועפות - העד מספר שבזמן אקצית הקיץ TOEBENS בעצמו השתתף בסלקציה בתוך המפעל - את המבוגרים ואת החלשים היה מוסר למשלוח

=5546- ARKIN-HALBERSZTADT STEFANY - העדה הייתה מורה בגימנסיה "SPOJNIA" שפעלה במחתרת בגטו WARSZAWA בדירות פרטיות ב- 1940 העדה מספרת שבגטו פעלו בתי ספר נוספים - פרטים על בתי יתומים שפעלו עד אוגוסט 1942

5550 - KANAREK MARIA - העדה הייתה עם משפחתה בגטו WARSZAWA - הם מצליחים להימלט מהשילוח בקיץ 1942 ויוצאים לצד הארי - מכל משפחתה ניצלה יחידה

5552 - MINS SALOMEA - העדה חיה ב-WARSZAWA כאזרחית אמריקאית - עם כניסת אמריקה למלחמה היא נאסרה וישבה ב-"PAWIAK" - בהמשך הייתה בגטו בזמן המרד ואחרי כן הגיעה ל- MAJDANEK

5555 - PLOCHOCKA ZOFIA - העדה מספרת על ידידה פולניה שהסתירה את משפחתה ב- WARSZAWA

5556 - RUDNICKI JERZY - העד מספר בקצרה על מרד גטו WARSZAWA

5557 - REICH ADELA - העדה מספרת סיפור אישי ומשפחתי המתרחש בעיקר ב- WARSZAWA - אחרי המלחמה התחתנה עם פולני - הם רוצים לעלות לישראל

5558 - SOBCZYK KAZIMIERZ - פולני מאמת את זהותו של יהודי - העד עזר ליהודי להשיג תעודה ועבודה

5560 - WENGROWICZ EWA - העדה מספרת שמשפחתה הייתה בגטו WARSZAWA עד קיץ 1942 - לאחר מכן חיו על ניירות מזויפים בצד הארי

5561 - פגום ללא תקנה

5562 - ZAJCZKOWA NATALIA - העדה מוסרת דיווח קצר על היותה מורה בגטו WARSZAWA

5563 - ZAWISTOWSKI FERDINAND - העד עושה סקירה מקיפה על מערכת החינוך בגטו WARSZAWA - הוא מונה את כל הקורסים המקצועיים הרבים שהתקיימו בגטו עד לאקציה הגדולה של קיץ 1942 - חלק אחר של העדות מוקדש לעיירת PRUSZKOW ויהודיה

- 5565 - REZNIK A. ואחרים - עדים שונים מספרים על BARANOWICZ ומחנות בסביבה - העדות משובשת וקשה לפענח לכן לא הכל תורגם -
- 5566 - GOLDIN ZALMAN - העד מספר על העיירה DROJA ליד DWINSK
- 5567 - DWORECKI MAREK - העד מספר על מחנה השבויים ב- LIPOWA 7 - LUBLIN - העדות כולה לא ניתנת לפענוח - תורגמה חלקית
- =5568 - עדות זהה תחת מספר 749 - העדות נמצאת רק ב- 749
- 5569 - אלמונית - העדה האלמונית מספרת את קורות יהודי TORCZYN באוקראינה - לעדה יש תינוק בן מספר חודשים - ביום חיסול הגטו היא בורחת ליער יחד עם אחרים - **היא שומרת על תנוקה עד שבנסיבות של מצוד על המסתתרים הוא נשמט מידה והיא מצליחה לברוח - בעדות בא לידי ביטוי מבחן האימהות: לעזוב את הילד ולברוח או לסחוב אותו אל מותו יחד עם האם ? העדות נקטעת**
- 5571 - KALB MINA - העדה מספרת על מחנה SZEBNIE
- 5573 - NEUMAN ANNA - העדה עם שני ילדים ברחו מגטו OTWOCK עם חיסולו בספטמבר 1942 - העדה מנווטת באומץ את חייהם למרות סחטנים למיניהם והם מצליחים לשרוד - **העדות נתנה ב - 1958 והיא מספרת שהבן והבת שמרו על השם הפולני שאימצו בעת המלחמה**
- =5576 - CYNAMON ADAM - ניצל הודות לניירות אריים ומסתור אצל פולנים
- 5577 - CYNAMON IZCAR - העד מספר במילים ספורות שאביו ניצל הודות לאישה פולניה
- =5578 - GOLDBERG EWA - העדות חסרת חשיבות לחלוטין -!!!!!!- עדות זהה ב- 5518
- 5579 - BAKMAN TOLA - העדה מספרת שרצחו את כל משפחתה הענפה בגטו WARSZAWA - היא נדדה בלי תעודות בעיירות וכפרים באזור נתונה בלי הפסק לסכנות - לבסוף הייתה בביתו של כומר עד לשחרור
- 5581 - FINK FRAJDA ETA - העדה מספרת את קורות יהודי ZAMOSC ואת עלילותיה להצלת המשפחה
- 5582 - TROMPOLER JANINA - הייתה עם משפחתה בגטו WARSZAWA עד קיץ 1942 - לאחר מכן יצאה מהגטו וחיה במסווה ארי
- 5583 - PANSKI RYSZARD - העד יצא לצד הארי ושרד בעזרת ידידים פולנים
- 5583 - MIKLBERG IRENA - העדה יוצאת לצד הארי ובעזרת ידידים פולנים מצליחה לשרוד
- =5584 - BITTER WOLK - עדות קצרה ולא משמעותית על מספר מחנות
- 5586 - BAJER ANNA GUSTAWA - העדה הייתה מורה בבית ספר מחתרתי בגטו WARSZAWA

5588 - אלמוני - זהו דו"ח של אישיות יהודית שלא צוין שמה על המצב
ב - WARSZAWA - תאריך הדו"ח הוא : 27/10/1939 והוא מקיף נושאים רבים ומגוונים

5589 - FARTUSOWA ROSA - העדה הייתה בגטו VILNO עד חיסולו - היא נשלחה
ל - RIGA ולמחנה KAJZERWALD - בדרכים קפאו רגליה - אחרי השחרור קטעו
אצבעותיה

5591 - העד האלמוני מוסר עדות על הקרב שהתחולל ברחוב SMOLNA בגטו
BIALYSTOK ב- 16/8/1943 - חברי הארגון הלוחם פרצו את גדר הגטו באותו רחוב
בתקווה שההמון המובל לגירוש יפרוץ אותה- דבר זה לא קרה- לפי דברי העד הקרב
ארך שעתיים והלוחמים נהרגו בעת הקרב

=5592-ZWERLING IZYDOR- העד מספר עדות קשה על משלוח שיצא
מ- RADZIECHOW ל- KAMIONKA STRUMILOVA ושם הובא לבורות ההריגה -
העד הצליח לברוח וכאשר חזר העד לעיירה היהודים לא האמינו לדבריו - 4 אנשים
נשארו בחיים מתוך 2000 - הטרגדיה הגדולה היא שגם משפחתו לא האמינה לו
ובשחיטה הבאה הם נרצחו

5593 - WROBELSKI JAN - העדות מספרת על מקלט למשפחה יהודית בעת השואה

=5595- OLSZEWSKI JACENTY - פולני סיכן את חייו והסתיר במחבוא סמוך לביתו
13 יהודים- .הוא דאג למזון ושמר עליהם משך 22 חודש עד לשחרור - FRAMPOL

=5596- ZANDEL ARON- העד הוא יהודי בעל תעודות אריות ומסתתר אצל פולנים

5597 - SCHAPIRA KATRIEL - עדות קצרצרה על קורות העד במקומות שונים

5598 - MORNEL GITA - העדה מספרת על גטו VILNO - באחת האקציות אם חונקת
את תינוקה בבונקר בו הסתתרה - היא עצמה בהריון ויולדת את בנה במחפורת מאולתרת
מתחת לרצפה בבית ידידיה הפולנים אצלם היא נשארת עד לשחרור וגם לאחר מכן

5600 - ORYLOWICZ FAJGA - העדה מדברת גם בשם אחותה - היא מספרת על
צעדת המות שהתחילה ב - STUTTHOF והסתיימה בביריחתן מתוך השיירה - פולני רחמן
הכניס אותן לביתו האכיל אותן והשיג להן בגדים אזרחיים

=5603-GOLDFARB ZOFIA-העדה מספרת קורותיה בגטו WARSZAWA ובמסווה
ארי- העדה נישאה לפולני שהציל אותה

5604 - LEWKOWICZ GENOWEFA - העדה מספרת על יהודי DABROWA
GORNICA ועל מחנות סביב GROSS ROZEN - היא מעירה שליהודי המערב אבדה
"כמו זבובים"

=5605-DOBRYNSKA STANISLAWA-העדה מספרת על גטו LODZ, על
AUSCHWITZ ועל מחנות אחרים

5606 - לא קריא במקור

5607 - ZIOLKOWSKA ZOFIA - העדה קבלה להחזקה ילדה יהודיה והן התקשרו זו
בזו באהבה - הפולנייה אימצה אותה רשמית - בעת מסירת העדות היא בת 20

- 5608 - **KIWIKOWICZ CHANA** - עדות מבולבלת על גטו LODZ - עדות זניחה
- 5609 - **ROZENMANN ABRAM** - העד מספר על העיירה הקטנה SEROKOMLA - ביום החיסול הוא ברח ליער יחד עם צעירים נוספים - הם השיגו נשק ועשו פעולות חבלה - מ - 80 איש נשארו 7 בעת השחרור
- 5610 - **CHESTER TERESA** - הצהרות בקשר לאישה בעלת שם פולני שהיא ממוצא יהודי
- 5611 - **SIGALIN CHANA** - העדה היא יהודיה - היא מהללת את אופייה האצילי של הפולנייה שהסתירה אותה ואת בתה
- 5612 - **KARWASSER KOMARCZYK** - העד מגולל קורות משפחתו ב - **WARSZAWA** לפני המלחמה - הוא היה בגטו **WARSZAWA** ובינואר 1943 נשלח ל - **TREBLINKA** - במחנה נבחר לחיים ועבודתו הייתה מיון ואריזת בגדי הנרצחים - **הוא בורח כאשר הוא מצליח לנתק קרש בתחתית הקרון ודרך הפתח שנפער נכנס פנימה** - הוא שורד אך הוא חולה כליות וחולה שחפת
- 5613 - **SZAFRAN BELLA** - העדה נמלטה לרוסיה - היא מספרת בקצרה על הכחדת משפחתה
- 5614 - **SZAFRAN LAJB** - העד הוא בעלה של העדה הקודמת - גם הוא נמלט לרוסיה ובדרך זאת שרד
- *5615 - **KALWARYSKIS FAJWELIS** - ילד מספר על השמדת יהודי **KOWNE** ב - **PORT 9** - אותו ההורים העבירו מהגטו למשפחה ליטאית שהסתירה אותו ודאגה לו - הם התייחסו אליו כאל בן משפחה ואחרי השחרור הם שלחו אותו לבית הספר
- 5616 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם
- 5617 - **SZACMAN BORIS** - העד מוסר מידע על הממונה הגרמני של הממשל האזרחי בעיר **BIALYSTOK**
- 5619 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם
- =5620-**SZCZUBIAL FRANCISEK**-העד הוא פולני שעזר ליהודים באזור **DZIALOSZICE**
- 5621 - **BESSER JULJAN** - העד עבד ב - **CZESTOCHOWA** - הוא מספר על פעולות המחתרת בה היה פעיל
- 5622 - **KOWALSKA ANNA** - עדות קצרה ומבולבלת מעט - העדה מספרת שהייתה בקבוצת פרטיזנים יחד עם בעלה אבל אין שום פרטים - הייתה גם בוורשה אך הדברים אינם ברורים
- =5623-**SZAJER JAN**-העד היה בין מקימי מחנה **JANOW** ב - **LWOW** חי זמן מה תחת מסווה ארי ב - 1943 מצטרף ליחידת הפרטיזנים של גנרל **KOWPAK** עד שנפצע בקרב - ב - 1944 הוא מצטרף לדיויזיה הפולנית הראשונה, עובר קורס קצינים ונלחם עם יחידתו עד הניצחון

=GADOMSKA HELENA-5624 - העדה מספרת על עזרה ליהודים מכיוון ה - P.P.S. - אחיה היה שר אוצר בממשלת פולין הזמנית ב - LUBLIN ב - 1944 - העדה מזכירה את שם הכומר הקתולי שפעל בקרב המשומדים היהודים בגטו WARSZAWA

5625 - MINC JANINA - העדה מספרת על מאסר בעלה ויתר בני משפחת ZAMENHOFF באוקטובר 1939 - אביהם היה הממציא של שפת ה - ESPERANTO - עקבותיהם אבדו - כנראה נרצחו

5626 - GARBEL SZLOJME - העד מתאר יציאה ליער אל הפרטיזנים של קבוצה מאורגנת מגטו VILNO - בהמשך העד מספר על החיים ביער ועל המצוד של הגרמנים עליהם - העדות נקטעת

=GOLDBERG KADISZ-5627-העד מספר על PRUZANY משם הגיע ל - BIRKENAU ב-1943

5628 - KESSELBRENER ELIASZ - העד הוא בן 78 במוסרו עדות - בדרך כלל כמעט ואין עדים בגיל זה - בעת השואה הוא חי בעיקר במסווה ארי והיה מסתובב בכפרים אך הגיע גם ל- SIEDLCE ואפילו ל - WARSZAWA

*5629 - KADISZEWICZ MAREK - העד מספר על יהודי DWINSK - הוא שהה ב- BUCHENWALD בבולק הילדים

=5630 - DAWIDOWICZ FELI - העד מספר על הגטו ב- PRUSZKOW - הוא מועבר ל - WARSZAWA - הוא מספר על הברחת נשק לגטו- הוא מספר על קניית נשק אצל גרמנים

=DR.CZYLIKOWSKI-SZKOP-5632- העד הוא רופא יהודי שמספר על פגישתו עם DR. ROZENBOJM מנהל ארגון T.O.Z. ארגון יהודי שסיפק שירותי בריאות ליהודי פולין - תפקידו היה לארגן מרפאות בנפת GARWOLIN ו- MINSK MAZOWIECK

=MANDELBAUM EDA-5634- עדות מאוחרת ובכל זאת בעלת ערך רב, כי העדה זוכרת פרטים רבים ושמות רבים מכל המקומות בהם הייתה בעת השואה - היא הייתה מקורבת לתנועת "עקיבא" ב - KRAKOW והכירה את מנהיגי המחתרת של התנועה

*5635 - KORNACKI STANISLAW - העד הוא פולני שעבד במחלקה שטיפלה בילדים עזובים - בינואר 1943 הובאה ילדה בת 5 בערך שננטשה בכנסייה ב- WARSZAWA - העד אימץ את הילדה- ב- 1947 הגיע האח ולקח אותה אתו - התברר שהאח שהיה ילד בן 13 ב - 1943 הוא שהביא את אחותו לכנסייה ולימד אותה ששמה BARBARA SLAZAK - האח היה רועה בכפר

5636 - RUDNICKI STANISLAW - העד הוא אדם צעיר שהשתתף במרד גטו WARSZAWA ב- 8/5/1943 - הצליח לצאת לצד הארי

5637 - עדות זניחה

5642 - KRAKAUER MORDKA - העד מספר על CZESTOCHOWA עיר מולדתו ועל מחנות בהם היה

- 5643

5644 - GOTTlieb LUDWIK HENRYK - עדות מכלי שני על קורות היהודים ב -
PRZEMYSL - תמונה מעניינת מצוירת העדות : היה יהודי בעיר בעל ספריה מיוחדת ובה
ספרים נדירים - בעת ההעמסה לקרונות בעת אקציה היהודי צעק בקול גדול : הצילו את
ספריי !!

5647* - SECKEL SAMUEL - עדות שנמסרה בארץ המתייחסת לתקופת השואה
כאשר העד היה ילד ב - PRZEMYSL

5649 - GOLDMAN MOSES - העד ומשפחתו נמלטים מ - JAROSLAW ל -
ROZWADOW ומשם ל - LODZ אך בדצמבר 1939 הם חוזרים ל - ROZWADOW
בסוף 1942 הם נמלטים ומסתתרים ביערות הסביבה עם שני ילדים קטנים - איך הם עשו
זאת לא נכתב - חבל !

5650 - GOLDMAN GUSTA - העדה מספרת על משפחתה שהייתה עד 1942
ב - ROZWADOW וב - LODZ - המשפחה עוברת להסתתר ביערות הסביבה ומחזיקה
מעמד זמן רב בתנאים קשים עד לשחרור - אין פרטים על השהות ביער עם שני ילדים
קטנים - חבל !

5652 - עדות זניחה

5653 - GOCHMAN KALMAN - העד מספר קורות גטו PRUZANY עד חיסולו- העד
מובל ל- AUSCHWITZ

5656 - עדות זניחה - לא תורגמה

5658* - RITL JOANA - מי שהייתה ילדה בשואה מספרת ב- 1959 ומוסרת עדותה

5659 - MGR. GORCZYNSKI HENRYK-CHAJES - העד מספר את קורות משפחתו
בגטו LWOW

5660 - KURZEJA ZYGMUNT - בעיר ובגטו LWOW

5661 - PEMPUS JAN+JADWIGA - הזוג מעיד ומשבח אישה פולניה, חסידת אומות
העולם שהחזיקה את בתם כל שנות המלחמה מבלי לקבל תמורה- היא סירבה לקבל עזרה
גם אחרי השחרור- היא עזרה ליהודי נוסף

5662 - KUJAWSKA ROZALIA - העדה הגיעה ל- AUSCHWITZ מ- LODZ

5664 - אלמוני - קטע מתוך עבודה גדולה יותר על גטו LODZ - מאמר שכתב אלמוני
ב - 20/4/1945 על HANS BIEBOW הממונה על גטו LODZ - הוא משל בגטו
מתחילתו ועד סופו והיה אחראי על השמדת יהודי LODZ

5665* - GOLDSZTAJN JAKUB - ילד בן 10 כותב להוריו ומספר את קורותיו כאשר
נשאר לבד בבית הפולנים שהסתירו אותו - זה קרה בשלהי המרד הפולני
ב - WARSZAWA

5666* - WAJNBAUM HALINA - מכתבים של ילדה יהודיה אל דודתה - הילדה עדיין
נמצאת אצל מצילתה הפולנייה בעת כתיבת המכתבים

SZTAJNBERG MOSZKO-5668 - חליפת מכתבים בין קבוצת יהודים
MIEDZYRZECZ - מסתתרת ביערות בסביבת העיירה לאחר חיסול הגטו לבין
קבוצת יהודים הונגרים שהובאו לעיירה לאסוף את רכוש היהודים - המכתבים כתובים
בעברית במקור - היהודים ההונגרים מוזהרים שלא יאמינו לגרמנים וינסו לברוח ליער

5669 = - העדות מכילה התכתבות בין שלוש נערות יהודיות שעבדו עבודת כפיה בגרמניה
במסווה "ארי" - צרור המכתבים נכתב בין ינואר 1943 לאוגוסט 1944 - עדות זהה ב -
2200

BORNSZTEIN SYMCHA - 5670 - מכתבים כתובים בשפה מעורבת יידיש+עברית
ארכאית - לא תורגם

5671 =* - אלמוני - קטע מכתב מאב לבתו הקטנה

AJZENBERG WOLF - 5672 - זהו מכתב תשובה מאיכר פולני אל העד שנכתב
באוקטובר 1943 - העד ביקש מאותו איכר שיברר מה קרה למשפחתו בגטו
SZYDLOWIEC והאיכר עונה

BAUM MOSZE MEIR-5673 = - מכתבים של חברי העד שנכתבו בזמן השואה אל העד
ששהה במסתור בחוץ

5675 - לעדות אין קשר לשואה

WEISER IGNACY - 5676 - עדות נגד איש S.S. שפעל בגטו LWOW

ZUCHOWICZ MAREK-5677 = - העד הוא פולני מאנשי A.K. ב-WARSZAWA - הוא
וחבריו העבירו נשק ותחמושת ללוחמים בתוך הגטו- אפריל 1943 - **בהמשך הוא מספר על
שחרור קבוצת יהודים שעבדה בשטח הגטו ההרוס בזמן המרד הפולני בקיץ 1944**

ZUCHOWICZ TADEUSZ - 5678 - כינוי MAREK - זאת עדות נוספת על שחרור
מחנה GENSIOWKA בו נמצאו 400 אסירים יהודים והוא נמצא בשטח החרב של גטו
WARSZAWA - המחנה שוחרר על ידי יחידה של ARMIA KRAJOWA והעד השתתף
בלחימה - הוא מתאר בהרחבה את המפגש עם האסירים היהודים - **חלק מהם מצטרף
ללחימה - העד מספר על מקרה של גבורת יהודי בקרב ותגובת ההתפעלות של
הלוחמים הפולנים - בסוף העדות הוא מספר שמפקד יחידתם אלוף משנה
RADOSLAW ציווה על היחידות שלו לצרף חיילים יהודים לחיילים הפולנים ההולכים
לשבי ולשמור עליהם שהגרמנים לא יגלו אותם - העד מספר שליהודי שהיה ביחידתו היה
מספר מקועקע על הזרוע - רופא היחידה הוריד לו בניתוח את פיסת העור תפר את
הפצע ושם עליו גבס - בדרך זו ניצל היהודי**

KORAL TADEUSZ - 5679 - העד עושה סקירה נרחבת של מצב הקבוצות
הסוציאליסטיות בפולין סמוך לפרוץ המלחמה - הוא ממשיך ומתאר את מצבם במחתרת
בזמן הכיבוש ואת הקשרים עם חברי המפלגה היהודים בגטו WARSZAWA - העד עצמו
היה מפקד מדור החבלה בארגון המחתרת

MIODUSZEWSKA IRENA-5680 = - שם משפחה לא קריא- העדה מספרת על
משפחתה שגורשה מ-SEROCK כבר ב-1939 כיון שהעיירה צורפה ל- REICH - ליהודי
NASIELSK היה גורל דומה- משפחתה של העדה מגיעה ל- LOMZA - היא עוזרת ככל
יכולתה - **אקציה גדולה נערכה ב- 7/7/1942 - 2000 יהודים הובאו ליער בסביבת העיר
ונרצחו וביניהם גם משפחתה**

=5681-BERGAZYN SARA-העדות כולה היא שיר הלל לפולני אציל נפש שהציל את
העדה בסכנו את חייו פעמים מספר

*5682- MIECZYK JERZY - המראיין מספר בצורה טלגרפית על חצי דף את תולדות
חייו של ילד יהודי

=5684-JABLKOWSKI SAMA-העד מספר על משפחתו הרחבה ועל הצלתו בעזרת
גרמני שסידר לו ניירות אריים נתן לו כסף וסידר לו מקום עבודה-WOLOMIN-LOCHOW

5685- STRUZANKAL. - **העדה הייתה בארץ ישראל וחזרה לפולין ב- 1938** - היא
מספרת סיפור אישי של הצלה

5686 - עדות זניחה

=5687-JEDWAB ELLA- פעיל בארגון JOINT מספר על עזרת הארגון לעדה בשנת
1945-WARSZAWA

= 5688 - השם לא קריא- **העד מאמת עדות אחרת שסיפרה על עדת יהודים מאמינים
קטולים שנמצאו בגטו WARSZAWA ועל שני כמרים שהיו נכנסים לגטו עם רשיון
מיוחד-הוא מזכיר שמות של יהודים משומדים שחיו בגטו**

5690 - עדות זניחה

=5692-BERLAND MARIAN-העד מספר על אדם בשם TANSKI שהופיע
כ- VOLKSDEUTCH ומנהל עסקי נגרות ומוסך בקרבת הגטו ב- WARSZAWA - האיש
מעסיק אצלו יהודים, מתייחס אליהם יפה, מציל אותם מה- UMSCHLAGPLATZ בזמן
הגירוש ומסכן את חייו למענם- בסוף 1943 באים לאסור אותו עקב הלשנה שהוא יהודי אך
הוא מצליח לברוח- לבסוף הוא נעצר ומוצא להורג ב-PAWIAK

5693- STOEGER NORBERT - העד מודה ל- ALEKSANDER STOLARSKI
פולני שהיה לו לעזר רב בהצלת אישתו ובתו בעת השואה ללא כל טובת הנאה

5694 - עדות זניחה

*5695-JANEK- (אין שם משפחה) העד מגולל סיפור משפחתו בתוך מכתב- הנער הגיע
ל-1944 AUSCHWITZ באוגוסט

5696- KUCHARSKI ZYGMUNT - עדות בלתי חשובה !

=5697-BUDZYNSKA IRENA- העדה היא אישה פולניה שמוסרת עדות ב- 1960 היא
מספרת על מעמדה כנציגת הממשלה הזמנית באזור BUSKO ZDROJ ועל עזרתה ועזרת
אחרים בהסתרת יהודים בעת השואה - **בין היתר היא מספרת על פולניה שהתגיירה
כשהתחתנה עם יהודי, רצתה לחלוק גורלה עם היהודים ובקושי שכנעו אותה שתציל
עצמה-היא מספרת על TOPIOL MONIEK, בחור צעיר, בן העיר שמצליח לברוח
מ-TREBLINKA חוזר לעיר, נתפס ומוצא להורג**

=5698-PERETIATKOWICZ ZOFIA- העדה היא פולניה המספרת על פגישה אחרונה
עם משפחה יהודית ב-BUSKO-ZDROJ יום לפני הגירוש

=SCHNEIDER TZILA-5699-העדה מספרת על הכחדת יהודי JAGIELNICA, על מחנה NAGORZANKA ועל מפקדו האכזר –TOMANEK - מסתור והצלה

5701 – ARCZYNSKI MAREK - דו"ח מקיף של העד שהיה בין המייסדים של ארגון העזרה ליהודים ZEGOTA - הוא היה נציג מפלגת S.D. בתוך הועד המייסד - הארגון קבל הסכמה מסויגת של נציגות הממשלה הגולה ב - LONDON - העד מספר שבזמן הקרבות בגטו WARSZAWA פנה הארגון למיופה הכוח של הממשלה לתמוך בלחימה ולספק נשק - הבקשה נדחתה - מסמך חשוב ומעניין !!

=REK TADEUSZ-5702- העד הוא האיש שריכז את פעילות הועד לעזרת היהודים R.P.Z. העד מותח ביקורת על מיעוט הפעולה של המחותרת ושל נציגות הממשלה הגולה כדי לבא לעזרת היהודים

5703 - BIENKOWSKI WITOLD - לפי העדות העד היה מנהל ארגון ZEGOTA שהוקם ע"י פולנים ושם לו כמטרה עזרה ליהודים בדרכים שונות - העד מספר את תולדות הקמת הארגון ומזכיר שמות רבים

=DR. ZABINSKI JAN+MARIA-5704- בני הזוג הסתירו בוילה שלהם WARSZAWA מספר יהודים- היא סופרת, הוא היה מנהל ה - ZOO ב - WARSZAWA

=WASOWICZ EWA-5705- העדה הייתה פעילה ב - "ועד הפולני הדמוקראטי" שהגיש עזרה ליהודים - העדה מונה 20 שמות וכתובות של אנשים שסיכנו חייהם כדי לעזור ליהודים

5707 - DR.SCHLANG DAWID - העד מספר על שלוש נשים בנות משפחתו שנשלחו למחנה ריכוז ועקבותיהן נעלמו

5708 - DELIATYCZKA ELLA - העדה ילדה תינוקת ביום שהגרמנים פלשו ל - KOWNE - בבואה הביתה מבית החולים התברר לה שכל משפחתה נרצחה - התינוקת מתה מקור ורעב והיא עוברת מסכת עינויים קשה

5709 - SZAPIRO CHAJA+SZAPIRO CHANA - אישה יהודיה שהייתה בגטו VILNO מספרת את קורותיה ומבקשת מה - Z.I.H. שיאשר זאת - אישה נוספת שהייתה יחד איתה באותם מחנות מבקשת גם היא אישור בכתב

=5712- אלמוני - נולד ב-1903 ב - FALENICE העד מספר שהוא ועוד 12 איש הצליחו לברוח מ - TREBLINKA ב- 2/8/1943 אחרי המרד - הם נפרדים לקבוצות קטנות ופונים לכיוונים שונים- העד יחד עם בחור צעיר, גם הוא מ - FALENICE פונים אל העיירה ושם מקבלים עזרה מפולנים מכרים - העד שחיפש זמן רב את אישתו, מוצא אותה לבסוף והם זוכים לשחרור בידי הצבא האדום

=BRZENINSKI JAN-5713-פולני חבר ה-P.P.R. מספר על קשריו עם הארגון הלוחם בגטו WARSZAWA ועל עזרתו בהשגת נשק - לפי דבריו הוא פגש גם את MORDCHAJ ANILEWICZ ובהמשך קישר את חברי המחותרת עם פרטיזנים ביערות

5714 - GERO YERZY - פולני מוסר פרטים על מעצר RINGELBLUM בוורשה

=SZECZINSKA MARIA-5715-אישה פולניה, אשת חיל, הסתירה בביתה 15 יהודים !!!! כדי לטשטש את הצורך בקניית מזון רב היא פתחה מזנון - STASZOW

=KURC HELENA-5716 - העדה היא בת של משפחת איכרים יהודים
מ MIKOLAJOW מחוז BRODY - היא מתארת קורות משפחתה בעת שואה- שרדו
העדה וגיסתה

=ROLNICKA EUGENIA-5717 - העדה מספרת על רצח בעלה ובנה ועל המחבואים
בהם התחבאה - WARSZAWA

=SZANDONOWSKA ELZBIETA-5718 - העדה היא פולניה שעזרה לקבוצת אסירים
לברוח מבית הסוהר "PAWIAK" ב- WARSZAWA דרך תעלות ביוב- היא גם
הסתירה יהודים בביתה

=*BLIDSZTEIN JAKOBA-5719-העדה יחד עם אימה ואחותה חיות במסווה ארי
ב- WARSZAWA וסביבתה- העדה הייתה בבית יתומות, פנימית מנזר

=KRONIK IZRAEL-5721-העדות נמסרה ב- 1960 - **הוא לחם בגדוד הפרטיזנים**
"הנוקמים" בפיקודו של אבא קובנר ב- PUSZCZA RUDNICKA - העד מוסר פרטים
מהם אפשר להבין שהגדוד היהודי קופח בנושא נשק ותחמושת -

DR. BRZEZINSKA MARIA - 5722 - פולניה הייתה עדת ראייה לרצח חברתה
היהודיה ובתה

5723 - עדות זניחה

5724 - עדות זניחה

DUKSZTULSKI ZALMAN - 5726 - העד מספר על רצח 360 יהודים בגטו LIDA
ב- 9/3/1942 - **הוא היה אחד משלושת היהודים שניצלו כי העמידו פני מתים** - העד
הצטרף לפרטיזנים הוציא מספר פעמים יהודים מגטו LIDA וצירף אותם ללחימה פרטיזנית

5727 - KRAM SONIA - כתב הודיה המוקדש למשפחה פולנית שכתבו 12 ניצולים
שהמשפחה נתנה להם מחסה - נוסח הכתב זהה ביידיש ובעברית אך הטכסט ביידיש לא
ניתן לפענוח -

5728 - אלמוני - העד מוסר בפרוטרוט קורות ההשמדה של יהודי TARNOW - הוא
מציין שאחת האקציות האחרונות בתחילת ספטמבר 1943 ניהל AMON GOETH
בהעמסה לקרונות GOETH הבחין שיש ילדים בין המבוגרים - הוא החזיר לגטו 56 ילדים
והורים והוציא אותם להורג במו ידי

5729 - ELZBIETA + JANINA SZANDOROWSKA - אם ובת מוסרות עדות ארוכה
ומפורטת על עזרתן ליהודים רבים ב- WARSZAWA ומחוצה לה - **הן הסתכנו ללא**
חשבון וללא שיעור וצריך לבדוק האם הן נמנות עם חסידות אומות העולם - חלק ניכר
מהעדות תופסת רשימה ארוכה של שמות יהודים שעברו את בית הנשים הנהדרות
האלה ונעזרו בהן - העדות נכתבה ידנית בצורה משורבטת על מאה דפים ורלה עציין
גאלה אותה למען ההיסטוריה

-ARBEITER ARON-5730- קורות העד בגטו BRZEZINKI - מחנות שונים ביניהם
BIRKENAU ומחנות בגרמניה-

=BAKAL MARIAN-5731- העד הוא פולני שהסתיר יהודים בדירתו ב- WARSZAWA
בסכנו את חייו וחיי משפחתו- הוא התחיל עם ילדה קטנה ועלה בהדרגה עד 10 איש - הם

הסתתרו בדירתו עד שהיא נהרסה במרד הפולני 1944 - כל המסתתרים זכו להישאר בחיים עד השחרור

BRAUM SURA-5732 - העדה ואחותה ניצלו בזכות אצילותו של פולני - אחרי השחרור העדה התחתנה עם האיש ומכיוון שהעדה לא התנצרה המשפחה מנדה אותו -
WARSAWA

URBASYK JAN-5734 - העד הוא פולני שמספר בעדותו על שיחות שניהל עם WROBEL איש S.S. שהיה שומר במחנה ההשמדה BELZEC - מספר על מפעל לסבון ב-GDANSK שייצר את ה-R.J.F.

CZYZYNSKI MIECZYSLAW-5735 - **העד הוא פולני שמספר סיפור לא רגיל של העברת נשק לתוך גטו WARSAWA שעדין נלחם** - הפולני הוא מפקד במחנתת A.K. שתחת פיקודו היו פועלי רכבת שמדי פעם היו מנתקים קרונות שלמים של נשק ומזון מרכבות שעברו את תחנת WARSAWA - **לפי דבריו הוא ואנשיו החדירו נשק ותחמושת בכמות גדולה לתוך הגטו** - חלק שני של העדות נוגעת לעזרה כספית שקיבלו יהודים שהסתתרו ב-WARSAWA

SOBIESIAK JOZEF – 5736 - העד מספר על פעילות פרטיזנית באזור KOWEL בהן השתתפו גם יהודים - הוא מספר גם על קיום מחנה משפחות יהודי ובו יהודים רבים מ-TROJANOWKA - **הגרמנים הכריזו שאפשר לחזור לעיירה ולא יאונה להם רע** - רב העיר חוזר בראש כמה מאות יהודים והסוף ידוע - **גם בעדות זאת מוזכר שמו של MAKS מפקד הקבוצה הלוחמת שלא נטש את מחנה המשפחות בעת מצור – תוך קריאת העדות התברר ש - MAKS הוא כינויו של העד עצמו**

5737 - לא קריא ב - Z.I.H.

PARYZER ZENIA - 5738 – העדה מספרת על העיירה MANIEWICE - בעזרת פולנים היא מגיעה ליער KUCHOWSKI שם קיים מחנה משפחות יהודי ליד יחידת לוחמים ובראשם MAKS

HANKOWSKI MICHAL - 5739 - העד מספר על יהודי CZORTKOW ועל האקציות שנערכו בעיר - הוא מצביע על קצין S.S. KELLNER מושל העיר שניהל את כל האקציות והרג במו ידיו יהודים רבים - העד היה עד ראיה למעשיו

HANKOWSKA ZOFIA - 5740 - העדה מספרת על האקציה ב - KOROLOWKA אותה ניהל S.S. KELLNER - היא מעידה שהוא רצח במו ידיו

CHUSTECKI JOZEF - 5741 – העד מספר על העיירה MSCYBOW ועל יהודי העיירה שהועברו לגטו WOLKOWISK - **היתה אקציה של ילדים ולדברי העד פרץ מרד כשהוציאו את הילדים לבור ההריגה** - לגרמנים היו עשרות הרוגים ועשרות פצועים - היה ניסיון בריחה של קבוצה מזוינת שנכשל - **עדות ממקורות משניים - נופך ספרותי !!!**

5742 - לא קריא ב - Z.I.H.

5743 – אלמונית - העדה מספרת על עזרה רבה שנתנה ALEKSANDRA DARGIELOWA ליהודים רבים ב - WARSAWA ובעיקר עזרה בסידור ילדים יהודים - היא שיתפה פעולה עם BASZA BERMAN

JANOWSKI סגן מפקד מחנה ROKITA - עדות בנוגע ל- WOZNICKI JOZEF -5744
LWOW ב-

5745 - HASKELBERG ALICJA - העדה מספרת קורותיה בגטו WARSZAWA ובצד
הארי של העיר - המשפחה עברה בשלום את המרד הפולני ונשארה בתוך בונקר בעיר
ההרוסה - בנה של העדה גווע ברעב וגם המבוגרים היו על הסף אך זכו לשחרור

5746 - SARA GOLDMAN-JOFFE - העדה מספרת על גטו KOWNE ועל מחנה
STUTTHOF

5747 - SWIANTECKI WYCENY - פולני אסף עדויות קצרות מפי פולנים אסירים
לשעבר במחנה PLASZOW - כל העדויות הן עדויות ראייה הנוגעות ליהודים - העדויות
נשלחו ל- Z.I.H. ב- 1956 - **במכתב נספח הוא כותב על איסוף חתימות על עצומה
הקוראת להקים ב- PLASZOW אתר הנצחה**

5748 - WIECZOREK LEOKADIA - בקשת עזרה מה- Z.I.H.

5749 - LAPINSKA L. - פולניה מבקשת עזרת ה- Z.I.H. - היא הייתה במחנה ריכוז
ובניה נרצחו ב- AUSCHWITZ על עזרתה ליהודים

=5750-GOLDSCHMIDT MAJER LEJB- העד מספר על KOWNE מתחילת כיבוש
העיר- **תינוק המשפחה הונח על מפתן המנזר והוא שרד את השואה**

5751 - לא קריא ב- Z.I.H.

5752 - KALUSKI STANISLAW - העד מתאר את חיסול גטו CZORTKOW בניהולם
של שני פושעי S.S. KURT KOLLNER ו- TOMANEK

=5753-KOLABINSKI JOZEF- העד הוא פולני שהתגורר בעבר ב-PRZEMYSLANY-
הוא שולח למכון ההיסטורי היהודי מסמך המספר על תולדות העיר ויהודיה ומצרף **רשימה
של יהודים שנרצחו מסודרת לפי א-ב בציון מקצועם- הוא מספר על שרפת בית
הכנסת העתיק ובתוכו יהודים- הוא מספר שבית הקברות העתיק שלא היה בשימוש לא
חולל ונשאר בשלמותו**

5754 - DR. SONECKI J. - העד מספר על רצח האינטליגנציה היהודית
ב- PRZEMYSL ממש בתחילת הכיבוש - הוא מספר שבשנת 1959 אספו שרידי גופות
יהודים שנרצחו בכפרים בסביבת העיר והם נקברו ב- 9 קברי אחים בבית הקברות היהודי

5755 - MEZRYCKA CHANA - העדה מספרת על משפחתה בגטו WARSZAWA

5756 - PIENIONRZEK JDES - עדות זניחה

5758 - לעדות אין קשר לשואת היהודים

5759 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5760 - עדות זניחה - לא תורגם

- 5761 - FRIDMAN ELLA - העדה עבדה אחרי השחרור במחלקה לטיפול בילד והיא מצהירה ש - DOROTA HABER שרדה והייתה בבית ילדים ב - LUBLIN
- 5762 - RYNKIE ANIELA - העדה מספרת על פגישה עם יהודי שאישה גרמניה מסתירה בביתה
- 5763 - אין לעדות קשר לשואה
- 5764 - WINDHOLZ JOSEF - העד עונה לשאלון שנשלח אליו מטעם ה- Z.I.H. - הוא מתייחס ליהודים בעיירה USTRON
- 5765 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.
- 5766 - חסר במקור - Z.I.H.
- 5767 - PIEKUT ELZBIETA - **העדה הייתה אחות בבלוק הילדים בהם ערכו ניסויים ב - AUSCHWITZ - עדות מעניינת !!**
- 5768-5769 - בלתי קריא במקור ב - Z.I.H.
- 5770 - FOHL STEFANIA - עדות של פולניה שהסתירה בביתה משפחה יהודית - אין תימוכין של הניצולים אך העדות נשמעת אמינה
- 5771 - IWANSKI HENRYK - **"BYSTRY" - העד הפולני עשה רבות למען יהודי WARSZAWA** - בעדות זאת הוא מצהיר שהיה מקבל תעודות זהות מזויפות כדי לספק אותן ליהודים החיים בצד הארי
- 5772 - **הכומר KOLODZIEY WLADYSLAW** - העד היה כומר בכנסייה פרוטסטנטית ב- KRAKOW ועזר בהצלת מספר יהודים - במשטר החדש הואשם בפשיזם וישב בבית הסוהר - הוא קבל זיכוי מלא בשנת 1957 - מצורפים מכתבים של שני ניצולים
- 5773-5774-5775 - בלתי קריא במקור ב - Z.I.H.
- 5776 - חסר במקור - Z.I.H.
- 5777 - עדות על עזרת פולני - לא תורגם
- 5778 - BANACH STANISLAW - העד יודע למסור מידע רב על גורל היהודים בכפר KOBYLANY ומחנה העבודה MALASZEWICE בנפת BIALA PODLASKA - הוא היה עד ראיה לשתי רציחות המוניות - הוא כותב ב - 1961 שקברי ההמונים עדין נמצאים במקומם
- 5779 - SERAFIN CZESLAWA - העדה מספרת על בריחה ממחנה TRAWNIKI בעזרת פרטיזנים בינואר 1943
- 5780 - מספר ניצולים מעידים על עזרת פולנים - לא תורגם
- 5781 - עדות של פולניה על בחור יהודי שהסתתר בביתה אחרי מרד גטו WARSZAWA
- 5783 - בלתי קריא במקור ב - Z.I.H.

ABRAHAM-5784 - שם משפחה חסר - המסמך הוא צוואה שמשאיר יהודי שחותם את שמו הפרטי בלבד - הוא גורש מ - OLESZYCE ל - LUBACZOW ומרגיש שמתקרב סופו - **הצוואה מיועדת לאחיו ובה פירוט רכוש המורכב מאלפי מזוזות וספרי תורה שכתבתם לא הושלמה - כנראה שהאיש היה סופר סת"ם**

LICHTFELD PESIA-5785 -העדות נכתבה סמוך לשחרור אך לא נמסרה אלא הועתקה מחדש ב - 1961 העדה מספרת על אירועים שקרו בסביבת ZAMOSC - משפחתה הרחבה מצטמצמת בהדרגה כי סביבה מתים ברעב ונרצחים הורים, אח ואחיות עם ילדיהם - **סיפור הצלה מרגש בעזרת פולנים**

5786 - ZAMORSKI STANISLAW - העד מספר שהסתיר בביתו אישה יהודיה שמצא ביער

5787 - GOLOMB DORA - העדה זקוקה לאישור מה - Z.I.H. המעיד על זהותה ובהזדמנות זאת היא כותבת בקצור את קורותיה בעת השואה

5788 - CIOLEK FRANCISZEK - העד שמר את השם הארי - הוא היה בגטו TARNOW שם איבד את ילדו ואת אישתו - שרד במסווה ארי

5789 - CZARYSKA ANNA - בעדות מסופר על העזרה שהגיש הכומר WROBELSKI HENRYK ליהודי RADOMSKO

5790 - ZAJDLER- ZARSKI WLADYSLAW - דברי העדות נרשמו 18 שנה אחר מרד גטו WARSZAWA - העדות מספרת על הועד לעזרת היהודים שהעבירה נשק ותחמושת לגטו - **בעדות זאת מסופר על מחלקה בפיקודו של HENRYK IWANSKI "BISTRZY" העוברת לגטו במעבר תת קרקעי מתחת לחומה בכיכר MURANOWSKI ושם הם מצטרפים ללחימה - העד היה סגן מפקד המחלקה והוא מספר על הלחימה - בפעולה זאת השתתפו 18 פולנים ורובם נהרגו ונפצעו בקרב - זאת עדות יחידה המספרת על לחימה של ממש של פולנים לצד היהודים במרד הגטו**

5791 - LESZCZYNSKA STANISLAWA - עדות יחידה במינה של מילדת פולניה המספרת על בלוק הלידות במחנה AUSCHWITZ - היא שמשה משך שנתיים כמיילדת ובזמן זה נולדו כ- 3000 תינוקות - היא מוסרת מידע חשוב ביותר על תנאי הלידה ועל רצח התינוקות - החל מחודש מאי 1943 תינוקות בהירים עם עיניים כחולות נלקחו מיד מהאמהות כדי לשייך אותם ל-" גזע עליון " - עדות חשובה !!!

5792 - BISTRZY-IWANSKI HENRYK - העד היה מפקד מחלקה של פולנים שלחמו לצד היהודים במרד הגטו ב - WARSZAWA - ראה עדות 5790 - גם הוא מספר על הקרב בכיכר MURANOWSKI - הוא גם מספר על פעולות נגד סחטנים ומשתפי פעולה - 17 מהם הוצאו להורג

5793 - בלתי קריא במקור ב - Z.I.H.

5794 - LEJEWSKI JOZEF HENRYK - עד נוסף ממחלקתו של "BISTRZY" שלחם בכיכר MURANOWSKI לצד היהודים - ראה **5790-5792**

5795 - IWANSKA WIKTORIA - העדה היא אישתו של "BYSTRZY" שעשה רבות למען יהודים אך היא עומדת בזכות עצמה כפעילה ב - "ZEGOTA" - בעדות היא מספרת על הוצאת פצועים דרך תעלות הביוב בעת המרד והבאתם לביתה שם היא

רחצה אותם, חבשה אותם, הלבשה אותם בגדים נקיים ושלחה אותם הלאה - העדות ניתנה ב - 1961 וניכר בה שהיא ובעלה אינם בקו הבריאות ומצבם הכלכלי ירוד - **בין השורות אפשר להבין שהם לא קבלו את ההכרה ואת ההוקרה המגיעה להם בזכות מעשיהם**

5796 - עדה יהודיה מוסרת על עזרת פולני - לא תורגם

5797 - CZARYSKI JANUSZ - יהודי הגר בחיפה מעיד על הצלתו בידי פולני ומוסר שמות של עוד 12 יהודים שנצלו הודות לו

5798 - עדות יהודיה על עזרת פולנים - לא תורגם

5799 - הכומר LEWIARZ - העד מתאר בתחילת העדות את רצח היהודים בבית הסוהר ב - LWOW - בהמשך הוא מספר על נערה יהודיה שהציל והציג אותה כאחותו - היא עשתה לו צרות רבות בהתנהגותה - מצורף מכתב של הניצולה שנשלח מישראל

5800 - MENDELSON KALME - העד עם משפחתו הוצא מגטו WARSZAWA והוסתר בדירתו של HENRYK IWANSKI - העד מצטרף למחתרת הלוחמת

5801 - BLUM ANNA - עדות על עזרת פולנים - תורגמה

5802 - HOMME STEFAN - זהו קטע מכתב שנכתב באמריקה - האיש הכותב היה במחתרת הפולנית בוורשה - בין היתר הוא מספר שעבד בבי"ח והייתה לו גישה לתרופות וחומרי חבישה - הוא מספר שהיה מכניס תרופות וחומרי חבישה לתוך גטו וורשה שהיו מיועדים ל- JANUSZ KORCZAK

5803 - RAJSKI STANISLAW - עדות זניחה

5806 - ROPELEWSKI HIPOLIT - פולני מציל תינוקת יהודיה - העדות נקטעת

5807 - BIEZUNSKI JOZEF - פולני מספר על קשריו עם יהודים

5811 - KLEMENS ZOFIA - בעלה של העדה שירת בצבא הגרמני והיא עצמה גרמניה - למרות כל זאת היא לקחה לביתה את EDEK ROSENCWAJG יהודי צעיר שלא הכירה כלל ללינת לילה שהפכה למגורי קבע - היא מוסרת לשימושו את תעודת בעלה והוא הופך את ביתה למקום מעבר ליהודים הבורחים מגטו KATOWICE וגונבים את הגבול הסלובקי אל הונגריה - העדה נאסרת ויושבת חודשים במאסר חקירה - בעלה ומשפחתה התערבו וכתבו מכתב ללשכתו של היטלר משם הגיע הוראה לשחרר אותה - החלק המרגש הוא מכתב מצורף של EDEK ROSENCWAJG הכותב לה מישראל - הוא מביע תודתו העמוקה ומספר על עצמו ועל משפחתו - העדה ראויה להיקרא "חסידת אומות העולם" !!

5812 - מספר ניצולים מעידים על עזרת משפחה פולנית - לא תורגם

5813 - לעדות אין קשר לשואת היהודים

5814 - STARSZEWSKA - GRUSIAK JULIANA - העדה היא פולניה אמיצה ואצילת רוח שמסתירה בדירתה משפחה יהודית ומטפלת בתינוקת יהודיה - היא נלחמת על חיי התינוקת ומצילה אותה ממחלה, מרעב מסכנות וסחטנים - היא ראויה להיקרא "חסידת אומות העולם" !

5815 - CHMIELEWSKI STANISLAW - העד מספר על עזרתו ליהודים שנמשכה משך שנים והתבטאה בניירות אריים, דירות מסתור, עזרה כספית ומחבוא בביתו - מצורפות עדויות של יהודים ניצולים

5816 - WOZNICZKA WLADYSLAW - העד מספר על מפקד פרטיזנים יהודי בכינוי "SEMION" שתחת פיקודו השתתף בשלושה מבצעים מוצלחים

5817 - PRZEMYSLAW KUTYNA - עדות מאוחרת (1962) של איכר שהיה עגלון בשיירת העגלות בהן גורשו יהודי OPOLE - הוא מתאר את העמסת היהודים ואת הובלתם

5818 - MAZURKIEWICZ BRONISLAW - **עדות על גבורתו של מפקד מחלקה ZAJOC מ - OPOLE בהגנה על פולין ב - 1939 - הוא התנדב לעצור לבדו את מעבר ה - WISLA ע"י הצבא הגרמני כדי שאחרים יוכלו לסגת - הוא עצר אותם משך יממה ויותר**

5819 - KUTYNA FRANCISZEK - העד מספר על משפ. SZMUL מ - OPOLE שהכינה לעצמה שלושה מקומות מסתור אך במעבר מאחד לשני נתפסה ונרצחה

5820 - GEDANKEN HALINA - העדה מספרת על חיסול יהודי ZELECHOW - משפחת פולנים עניה מטופלת בחמישה ילדים קטנים קיבלה אותה בתוכה והסתירה אותה

5821 - MARIANNA KRUK - SALOMONCZYK - העדה היא האלמנה KRUK עליה מסופר בעדות הקודמת - בעלה נפטר ממחלת הטיפוס שהביא לביתו יהודי שהגיע אליו מגטו SOBOLEW - העדה עצמה חלתה וכל בני הבית - **העדה לא מבקשת דבר היא רק מספרת את העובדות**

5822* - PASTERNAK ZOFIA - מי שהייתה ילדה קטנה מאד בעת השואה מוסרת עדות מבולבלת בה מתברר שמוצאה היהודי התגלה לה מאוחר - היא אומצה על ידי משפחה פולניה שנתנה לה את שמה - היא אינה יודעת את שמה האמיתי - היא רוצה קשר לעם יהודים

5823* - RUTKOWSKI JOZEF - העד היה ילד (1930) כאשר השתתף בהעברת נשק לתוך גטו WARSZAWA לקראת המרד - העד מוסר ידיעות מעניינות על המרד

5824 - MADRA JANINA - העדה היא יהודיה שהתנצרה והיא מספרת צרותיה - קשר קלוש ליהודים

5825= - WYZKOWSKI ALEKSANDER - זוג פולני מסביבת LOMZA מעידים שהסתירו בביתם 7 יהודים ביניהם את **SZMUL WASERSZTAJN יהודי שברח מ - JEDWABNO, האיש מסר שתי עדויות על שרפת היהודים בעיירה : 152 ו - 613** - מצורף לעדות מסמך נוטריוני המאשר את אמיתות הדברים בחתימת יד של אחד היהודים המסתתרים

5826 - ADRIAN A. - העד שלח מכתב המלצה חם הנוגע ל - TEODOR JASINSKI שעזר להציל יהודים

5827 - אין לעדות שום קשר ליהודים !!!

- 5828 - BRONISLAW MAJEWSKI - עדים אחדים מספרים בשבחו של הפולני אציל הנפש שסיפק ניירות אריים ליהודים במסגרת פעולות ועד העזרה ליהודים
- 5829 - BURTYM STANISLAW - תוכן העדות הוא מכתב של ניצול יהודי המבקש עזרה מה - Z.I. H. עבור הפולני שעזר לו ולאחרים בעת השואה
- 5830 - MOCZARSKI KAZIMIERZ - העד הוא פולני שטיפל במרחב העיר WARSZAWA מטעם המחותרת בסחטנים ומשתפי פעולה - **לפי חקירותיו ולפי המלצתו הוצאו פסקי דין מות על הבולטים שבהם**
- 5831 - KULIGOWSKA HELENA - **עדות זו מתקשרת עם עדות קודמת – 5830** - בעדות מסופר על פסק דין מות שהוצא לפועל נגד סחטן יהודים ב - WARSZAWA - העדה היא הנסחטת והיא מספרת את ספור המעשה מזווית ראייתה
- *5832 - GODLEWSKA HELENA - חליפת מכתבים הקשורה לבת המאומצת של העדה – העדה אימצה ילדה יהודיה בת שנה שהיא הוציאה מגטו WARSZAWA - הבת נמצאת בישראל ומבקשת תעודת פטירה של הוריה – 1962
- 5833 - CHMIELEWSKA ALINA+SZYMANSKA JADWIGA - עדויות על עזרה שהגישה אישה פולניה ליהודים
- =5834 - MITREGA ANTONI - פולני שהסתיר בביתו אישה עם שני ילדים-LWOW
- =5835 - GOSK MIECZYSLAW - איכר פולני הסתיר במשקו 9 יהודים
- 5836 - DUDZYNSKI AUGUSTIN - העד הוא פולני המבקש להישאר בעילום שם – הוא מוסר מידע על עיירתו TYSZOWCE - מיד אחרי השחרור חזר לעיירה זוג צעיר - הגבר **SZLENGEL נרצח באוגוסט 1944**
- 5837 - SEKULA ZYGMUNT - העד הוא פולני מ - WARSZAWA המספר שהכין ערכות של מסמכים אריים למען יהודים בגטו - הערכה כללה תעודות זהות, תעודת לידה מהכנסייה ואישור רישום מגורים מחוץ ל - WARSZAWA - העד מספר על 90 מסמכים כאלה שנמסרו ליהודים אך אינו מציין האם הם נמכרו בכסף
- 5838 - WISLowski STANISLAW - העד מספר שבביתו יצרו מסמכים מזויפים בשביל פולנים ויהודים
- 5839 - עדות זניחה
- *5841 - SOWA DANUTA - ילידת –1931 נדודיה במקומות מסתור
- 5842 - MIRON KLIMCZUK MARIA - העדה מספרת קורות משפחתה בגטו WARSZAWA ובצד הארי
- 5844 - WEINBERG ELJAHU - העד נותן הצהרה נוטריונית המעידה שפולני סידר לו ולשני חבריו מסמכים מזויפים הביא אותם לביתו ועזר להם בכל דרך
- 5845 - עדות זניחה

5846 - SZTERNBERG JTE - מכתב שהופנה לכתובת ה - Z.I.H. - העדה מגוללת
סיפור הצלה בידי משפחה פולנית ובקשתה היא לעזור לה לאתר את כתובתה

=5847 - RAUT CZASLAW - העד נותן הצהרה בנוגע לאישה פולניה שהסתירה בביתה זוג
יהודי בעת השואה

5848 - WLODKOWSKI - פולני באחד מפרברי WARSZAWA מסתיר בביתו שני
יהודים

5849 - KIFER LUDWYK - עדות שאין לה נגיעה לשואה !

5850 - ZYTO HENRYK - העד מספר שנצל בזכות גב. LIBRACH ב- WARSZAWA

5851 - ZYTO HENRYK - העד מאשר את דברי BRONISLAWA LIBRACH פולניה
שהצילה אותו

5852 - ONYSZKIEWICZ JOZEF - הצהרה לטובת פולני שעזר

5853 - DRZEWIECKA HALINA - עדות חסרת חשיבות !!

5854 - BUZA SOFIA - עדות מפוקפקת - תורגמה

5855 - עדות על עזרת פולנים

5856 - עדות זניחה

5857 - KOTLEWSKI FRANCISZEK - שוטר פולני לשעבר מוסר פרטים הנוגעים לסגן
אלוף KIRSZNER שפעל בעת השואה באזור WARSZAWA על שוד דברי ערך ורצח
יהודים

5858 - RUTENBERG ELSA - עדות מעניינת של אישה גרמניה מבוגרת ששירתה בבתי
יהודים עשירים והיה לה יחס קרוב ואוהד אליהם - היא הסתירה יהודים ודאגה לשלומם ללא
חשבון - ב - 1962 כמה מהניצולים מבקשים עבודה עזרה כלכלית

5859 - BUSSOLD STANISLAWA - העדה מספרת על ילדה יהודיה שלקחה אליה
בעת השואה ובגלל שכנים שאיימו להלשין היא עזבה את WARSZAWA ועברה לעיר אחרת
יחד אתה - היא הסתירה בביתה יהודים נוספים

5860 - עדות זניחה

5861 - עדות זניחה 1962

5862 - GOLDMAN JONTEL - העד מספר על בית הקברות היהודי ב- SIEDLISZCE
- יהודים רבים נרצחו בו : קצינים שבויים מהצבא האדום, קומוניסטים, יהודים מסתתרים
שהתגלו ועוד - העד מבקש מהועדה לשימור אתרים לטפל בהזנחה השוררת בבית הקברות
- הפניה נעשתה ב- 1961

5863 - BIALY KAZIMIERZ - עדותו של פולני שעזר בהצלת יהודים באזור
- CIECHANOWIEC - מצורף גם אישור של אחת הניצולות

- 5864 - GROBELNA HELENA - העדה מספרת על בעלה JULIAN GROBELNY שהיה פעיל מרכזי בארגון "ZEGOTA" הועד הפולני לעזרת יהודים - היא מוסרת מתוך הזיכרון רשימה של פולנים ויהודים שפעלו במסגרת הועד
- 5864 - KASMAN MARKUS - עדות מלאת תשבחות של יהודי המופנית אל משפחה פולנית ב - WARSZAWA שהסתירה אותו בדירתם הקטנה
- 5865 - BIELICKA-BLUM LUBA - העדה מודה לאנשי "ZEGOTA" על הצלתה שלה, של בנה ושל קרובי משפחה וידידים - היא מציינת את ההקרבה ואת הסכנה שנשקפה לה - היא מזכירה את גב. AURELIA PORKOWSKA בת 75 שנסעה עם בן אחותה לגור בעיר אחרת כי נשקפה לו סכנה
- 5866 - AJNENKIEL E. - העד מספר תולדות JULIAN GROBELNY פעיל P.P.S. אחד ממנהיגי ZEGOTA
- 5868 - לא קריא במקור ב - Z.I.H.
- 5869 - BYSZEWSKI HENRYK - העד הוא פולני המספר שאישתו הייתה הכוח המניע לקבלת 13 יהודים שהסתירו בביתם - העד מתלונן שאיש מהיהודים לא זכר אותם לאחר השחרור - כולם יצאו לחו"ל אך איש לא דאג לשמור על קשר ולהודות על הצלת חייהם
- 5870* - JARZABEK MARIA - משפט אבהות על ילדה יהודיה ששני אבות שחזרו מן השואה טוענים שהם אבותיה - המשפט נערך בפולין ב - 1947
- 5871 - AKABAS ABRAM - העד שהה בגטו KOWNE עד חודש יולי 1944 - הוא הובל לתוך גרמניה והמשיך לעבוד במחנות שונים עד לשחרור
- 5872 - מספר ניצולים מעידים על עזרת פולנים - לא תורגם
- 5873= - ULMAN BORIS - העד מתאר את מצב יהודי BRASLAW עד לחיסול- הוא הגיע לפרטיזנים ביערות RUDNICKI - הוא מספר שהתהלכו סיפורים על יהודי אגדי הרכוב על סוס שגייס פרטיזנים בין יהודי גטו KAZAN
- 5874 - NIEWIADOMSKA HENIA - העדה מזדהה כיהודיה - בעת השואה נדדה בכפרים בסביבת WARSZAWA - היא הסתתרה אצל משפחה פולניה והתחנתה עם בן המשפחה - היא כותבת שחיפשה כל השנים את שני אחיה שברחו בזמנו לרוסיה - אחרי שנים רבות היא מצאה אותם בישראל בקבוץ קריית ענבים - גם היא רוצה לעלות לישראל עם משפחתה
- 5875 - עדות זהה ב - 4993
- 5876 - ZMIJEWSKA ZOFIA - עדות זניחה - תורגם
- 5878 - KUPFER SZMUL - העד מספר על העיירה KURZENEC - בעת החיסול ברחו יהודים ליער - העד היה ביער עם אחיו ואביו בחורף והם מתו מקרה ורעב - העד מצטרף למחנה משפחות יהודי ב - PUSZCZA NALIBOCKI
- 5879 - KULPA JAN - פולני מספר על הצלת 20 יהודים מ - CZORTKOW - הוא בנה שני מחבואים והחזיק את היהודים עד לשחרור - אחרי שנודע לשכנים על מעשיו הוא

נרדף עד שהיה צריך לעזוב את הכפר לאזור אחר בפולין - הוא הוכרז חסיד אומות העולם

5880 - CZARNECKA CECYLIA - יהודיה נשואה לפולני מספרת על חייה
ב - BIELO BIALSKA - היא מספרת שמשפחות מעורבות לא גרו בגטו - יחד אתה עבדו במפעל 27 נשים בנשואים מעורבים - הן עבדו בשולחן נפרד

=5881- LEWKOWICZ BASZE - העדה מגוללת קורות יהודי BORYSLAW

5882 - ANLEN BRONISLAW - אלה 4 מכתבים שהעד כתב למערכת העיתון "KULTURA" בהם הוא דן על ניסיון המרד בכלא PAWIAK, בקיץ 1944 - הוא מתפלמס עם הגישה האומרת שהייתה בגידה מבפנים והגרמנים ידעו את תוכנית המרד - מבין השורות אפשר להבין שהפרובוקאטור שמסר כביכול את חבריו היה יהודי ושמו FRANK -

5883- ZENDERMAN SWIECICKA SABINA-קורות ב"ח לילדים ברח. SIENNA
בוורשה

5884+

5885 - MULLER FILIP - העדות תורגמה ונמצאת בארכיון E/448

5886 - IMROTH ALFRED - ניצולה הנמצאת בארץ מתכתבת עם משפחה פולנית שהצילה אותה בהיותה ילדה - הפולני מוסר עדות

5887 - עדות על עזרת פולנים - לא תורגם

5888 - עדות זניחה - תורגמה

=5889- ORNATOSKA-SNIADECKA ZOFIA-פולניה מהעיירה BRZEZANY ליד TARNOPOL מעידה על התמסרותה להצלת ילדים יהודים- היא כמעט בודדה במעשיה כי כולם מפחדים- משפחתה וסביבתה הקרובה בזים ולועגים לה- היא הורסת בריאותה ומסכנת את חייה- היא מוסרת עדותה ב- 1978 - בין השורות אפשר להבין שהיא מרגישה כפיות טובה מצד הניצולים- היא לא מרגישה הערכה על מעשיה בעבר- מסמך נוגע ללב !

5890 - GUS LEJB+SURE - העדים ומספר יהודים נוספים חותמים על הצהרה האומרת שהפולנייה PRZYBOJEWSKA APOLONIA הסתירה אותם, דאגה למחסורם והצילה את חייהם

5891 - TELMAN ROZA - העדה משבחת את פועלה של רופאה פולניה שעזרה רבות ליהודים

5892 - MARCZAK ZOFIA - העדה מספרת על עזרת פולנים

5893 - ADLER SAMUEL - העד מספר על גטו LODZ

5894 - CEGLOWSKI ADAM - העד הציל יהודי מגטו WARSZAWA והסתיר אותו עד לשחרור אצל בני משפחתו

5895 - SWIETOCHOWSKA HELENA - עזרת פולנים - יהודיה ניצולה מאשרת
אמיתות הדברים

5896 - GRATWOLL ANNA - ELBAUM - העדה הייתה בגטו SZAWLY - היא
מספרת על מחנה STUTTHOF לשם הגיעה אחרי חיסול הגטו - **במצעד המוות הם הגיעו
לעיירה KRONE שם נעלו אותם בבית הסוהר והשומרים נעלמו - יומיים לא אכלו ולא
שתו - ביום השלישי נכנסו הרוסים ופתחו את שערי הכלא**

5897 - KOWALEWSKA JOZEFA - פולניה מוסרת בצורה מבולבלת על יהודי העיירה
PRZEDECZ באזור LODZ

5898 - עדות פגומה במקור

5899 - ETTINGER IRENA - עדות זניחה - תורגמה

**5900* - SZENKELBACH ERWIN - עדות מעניינת של מי שהיה נער צעיר בן 13
בעת האירועים - הוא מספר את סיפורו האישי משפחתי המתרחש ב - DROHOBYCZ -
דרך סיפורו אפשר לשמוע את קורות יהודי העיירה ואת מצבו של נער צעיר הנמצא יחד עם
אחותו במסווה ארי**

5901 - PAJES KRYSZYNA - העדה היא אישה יהודיה צעירה המשבחת ומהללת את
אופייה האציל של הפולנייה שהצילה אותה ואת אמה

5902 - FALK IGNACY - העד מספר על 10 ימים בגטו WARSZAWA המורד - 1943/
19/4 - 29/4

5903 - לא קריא

5904 - WOCHNIK IGNAC - העד חי במסווה ארי בעזרת ידיד פולני - הוא שורד יחד
עם אישתו וילדתו

5905 - עדות זניחה

5906 - EFROJMOWICZ-EFRATI DAWID - העד מספר קורותיו בגטו
WARSZAWA ובמקומות נוספים - הוא מצליח להתחמק מהרבה מצבים קשים ושורד

5908 - PRZERWA WLADISLAWA - פולניה מחביאה חייט יהודי מ - KOZIENICE
בביתה

5909 - NOWOGRODZKI HENRYK - העד נלקח ל - UMSCHLAGPLATZ
ב- 19/4/1943 יום פרוץ המרד בגטו WARSZAWA - העד מתאר את שרואות עיניו- הוא
היה שם גם ב- 20/21/4 עד שנשלח ל - TRAWNIKI - העד מתאר את שלושת הימים

5910 - BRONOWSKI ALEKSANDER - העד מספר שהוא חי ב- WARSZAWA
במסווה ארי נאסר והובא לתחנת משטרה - שוטר פולני עזר לו להשתחרר מבלי לבקש
טובות הנאה - **התפתחה ביניהם ידידות ואז הסתבר לו שהשוטר מסתיר בביתו מספר
יהודים ללא תמורה ומסכן את כל בני משפחתו**

5911 - SZANIAWSKI HENRYK - העד מספר על פעולתו בארגון המחתרת בגטו
CZESTOCHOWA

5912 - WEGROWICZ IRENA - העדה מוסרת מידע שעדיין לא פגשתי באף עדות - היא למדה בבי"הס חקלאי " TOPORAL " ברחוב ORLA ב - WARSZAWA בשנת 1940/1 - בבית הספר למדו בערך 100 תלמידים שקבלו תעודות גמר כתובות פולנית וידיש בדצמבר 1941 - את העבודה המעשית עשו בעיבוד אדמה באזור בית הקברות ושתילת ירקות בכל חצר פנויה - הפרי לא הבשיל בדרך כלל כי יהודים רעבים קטפו אותו לפני הבשלתו - ב - 1942 היא עסקה בחקלאות כבעלת מקצוע עד לאקציית הקיץ

5913 - WOJCIECHOWSKI ADAM - העד היה ילד בעת השואה - משפחתו מתבוללת ובעיני רבים נחשבו קטולים - בגלל חוסר זהירות של בני משפחה אביו ואחיותיו הוצאו להורג - העד ואמו שורדים בעזרת ניירות אריים

5915 - ERLICHS TER LOLA - העדה כותבת מארה"ב ומספרת על משפחה פולנית שהצילה 7 נפשות יהודיות בסכנה את חייהם של בני המשפחה - העדה ילדה תינוק - ב - 1944 האישה הפולנייה הלכה תחת הפגזה לחפש חלב לתינוק

5916 - RUDZIEWICZ LEON - העד הוא פולני שהסתיר וגידל ילדה יהודיה מגיל ינקות עד סיום תיכון - ספור אישי הקשור לגורל היהודים

5917 - CZARNOCHA SZYMON - העד הסתתר אצל איכר בסביבת DZIALOSZYCE משך שנתיים

5918 - DOBRZELNA SKARZYMIALA - פולניה אמיצת לב ואצילת נפש מקבלת בביתה תחילה 4 יהודים, מספרם גדל ל - 6 ובסוף היא מחזיקה אצלה 9 נפשות ומצילה אותם - HENRYK BURSTYN ילד שהיא הסתירה נותן עדות ב - 5510 - אני רוצה לפגוש את היהודי שהיה מסוגל למעשה דומה - יוסלה כרמין

5919 - FRUMA+EFROIM SUDENSKI - זאת התכתבות בין העד לבין יו"ר הקהילה בוורשה בנוגע לעזרה שהעד מבקש להגיש למצילי משפחתו - העד מבקש גם סיוע להעברת ביתו לבעלות הפולני המציל או ליורשיו

5920 - KAMIONOWSKI BOLESŁAW - משפחה פולנית עוזרת למשפחה יהודית לצאת מגטו WARSZAWA ולמצוא דירה בצד הארי - לאחר שהמשפחה מתגלה הם מאמצים את בתם הקטנה ובזמן מסירת העדות ב - 1963 היא סיימה לימודים

5921 - KORENTAJER MIECZYSLAW - תוכן העדות הזאת הם שלושה מכתבים שהעד כתב לאשתו ולבנו בהיותו במחנה REMBERTOW בשנים 1942/3 - עקבותיו של העד נעלמו כנראה נרצח - הבן שבגר מוסר את המכתבים ל - Z.I.H. כעבור 20 שנה בדיוק לכתובת המכתב האחרון - העד היה יהודי ואשתו פולניה - מכתבים מרגשים !!!

5922 - KORCZYCZKI E. - העד הוא פולני שמהלל ומעריך את אומץ הלוחמים במרד גטו WARSZAWA הוא מראה בקיאות מופלגת בכמה תחומים : פעולות ה - JUDENRATH, התארגנות הגרמנים באקציה הגדולה של 1942, שמם, אופים ותחום פעולתם של מפקדי האקציה, פעולות ה - O.D. ומידע רב אודות מפקדיה - הוא מספר ש - LEJKIN מפקד המשטרה אסף את קציניו ב - 22/7/1942 ותבע מהם שיתוף פעולה מלא עם הגרמנים - בעדות אין פרטים על העד חוץ מחתימתו ועל ידה שורה מחוקה במקור : שופט עירוני ב - WARSZAWA - הוא מספר על המרד עצמו כאילו ראה את הלחימה במו עיניו-בעדות יש פיסקה האומרת שהדברים נכתבו במלאות שנה למרד - מסמך חשוב !

5923 - KOMOROWSKI HENRYK - העד ואישתו הסתירו והצילו שלוש נערות יהודיות
ביניהן שתי אחיות

5924 - GROTT SABINA - העדה יצאה מגטו WARSZAWA ב-1942 ובעזרת
פולנים שהסתירו אותה שרדה

5925 - TYLMAN EUGENIA - יהודיה ניצולה מעידה על עזרת פולנים

5926 - BRUS JAN+SACHAR IRENA - משפחה פולניה מצילה ומסתירה ילדה
יהודיה קטנה שהוריה נרצחו ב- SARNY ב-1942 - הם מאמצים את הילדה באופן
חוקי והעניקו לה אהבה, דאגה וחינוך למרות מצבם הכלכלי הדחוק - הילדה בגרה והתחתנה
ומעידה על אמיתות הדברים - **סיפור מרגש!**

5927-5928 - עדויות זניחות

5929 - DZIUROWICZ MARIA - פולניה פשוטה מ- SOSNOWIEC עוזרת ליהודים
רבים וגם מסתירה שני יהודים במרתף ביתה - היא נחשבת "חסידת אומות העולם"

5930 - WICZLIWSKA ANNA - העדה כותבת על פגישתה עם שתי המשוררות
האחיות **KARMEL** במחנה **LEIPZIG** - היא העתיקה כמה שירים ולמדה אותם בעל
פה - היא מוסרת אותם בעדות - העדה דברה עם האחיות ויעצה להן לשמור על
השירים והן ענו שכבר הצליחו להוציא אותם מהמחנה - רות שטרן שתרגמה לעברית
את שירי המשוררות שיצאו לאור בספר מצאה בעדות שיר בלתי מוכר - יתכן שזהו שיר
שנאבד והודות לעדות זאת יצא מתהום הנשייה

5931 - AX JOACHIM - העד מספר על LWOW - העדות נקטעת - כתב היד בלתי
קריא

5932 - CHADZYNSKI EDWARD+KOSEK EDMUND - העדות מספרת על שני
פולנים חברי המחתרת שזייפו תעודות זהות עבור יהודים ובזכותם הם ניצלו - הם סיכנו
עצמם וסיפקו מאות תעודות מבלי לבקש לעצמם טובות הנאה

5933 - עדות זניחה - תורגמה

5934 - DR. GOLECKI MIECZYSLAW - רופא פולני עוזר ליהודים בדרכים שונות

5935 - SZMULEWSKI DAWID - העד היה במחנה של חיילי הרפובליקה שנלחמו
בספרד נגד **FRANKO** ועברו את הגבול לצרפת - הוא לא מפרט בנושא ולא מספר על
מלחמתו בבריגאדה הבינלאומית (כנראה). - בצרפת הוא נאסר כיהודי והוחזק במחנה
DRANCY - הוא הגיע ל- **AUSCHWITZ** במשלוח הראשון של היהודים מצרפת -
הוא מספר על מחנה BIRKENAU - העדות נקטעת וכתוב שיהיה המשך

5936 - בלתי קריא

5937 - SCIBOROWSKA HELENA - עדויות המספרות על אישה פולניה שעזרה רבות
בתחומים שונים לכמה משפחות יהודיות

5938 - עדות זניחה

5939 - עדות זניחה - תורגם

5940 - בלתי קריא

RAJCHER MARIA-5941 -העדה היא פולניה שמשפחתה הסתירה יהודים
ב - WARSZAWA **היא מוסרת פרטים על "HOTEL POLSKI" - לפי העדה לפני**
הריכוז במלון זה היו מתרכזים יהודים בעלי דרכונים זרים במלון "ROYAL"

MIKURDOWA MARIA-5942 -מורה פולניה בת 70 מעלה זיכרונות ומספרת על
עזרתה לקבוצת יהודים שהסתתרה ביערות בסביבת LUBLIN

5943+

DR. LAJBACH MAURZYCY - 5944 - העדות ניתנה ב - 1964 - מוסר העדות שחי
תחת מסווה ארי המשיך ושמר את שמו הארי גם אחרי השחרור - הוא מספר חוויות אישיות
ממרחק הזמן ומוסר פרטים קטנים לאין ספור - בעדות כמעט אין בנמצא דברים הנוגעים
לכלל היהודים ולגורלם

WITKOWSKI ST. - 5945 - העד הוא פולני שהיה ילד או נער בזמן הכיבוש ומשפחתו
גרה בבית שצדו היה בתוך גטו WARSZAWA ברחוב 101 ZELAZNA - הוא מתאר
מראות הגטו מהזיכרון - **הוא מתאר ממראות עיניו את תחילת המרד בגטו**

SLUCHOWSKI MARIAN - 5946 - העד מספר על עבודתו בבתי מלאכה שונים בגטו
WARSZAWA - העדות נקטעת

DR . LITWIN JOZEF - 5947 - העד מספר פרטים אישיים על REGINA
WEINBERGER אישתו הצעירה של RUMKOWSKI אתה התחתן בגטו LODZ

KNECHT CZESLAW-5948 - העד נותן עדות בה הוא מתלונן בפני הרשויות
המשפטיות על אדם שהסגיר את בתו לידי הגרמנים וגרם למותה- אדם זה לא נענש- הבת
קיבלה תעודה ארית בה הייתה רשומה כבתו של ידיד פולני- כשהתגלתה הזהות האמיתית
נאסר הידיד הפולני ונרצח

ZEIFERT MENDEL - 5948 - העד מבקש לעזור כלכלית לפולניה שהסתירה את
משפחתו ויהודים נוספים במשך כמעט שנתיים

DR. SCHOENGUT - 5948 - העד היה רופא במחנה PUSTKOW - היה רופא במחנה
הפולני ואחרי זה במחנה היהודי - העד מספר על מחנה זה ועל מחנות נוספים -

5949 - לא קריא

SCHALL ABRAM+SAMBOL WOLF - 5950 - שני העדים שוהים בבית הפליטים
בעיר הבירה של ROMANIA ומספרים על שתי עיירות סמוכות : NIEMIROW ו- RAWA
RUSKA - העד הראשון מצרף בסוף העדות שני קטעים מרשימים על הימים האחרונים
של יהודי RAWA RUSKA

WAJLAND-MEJER JOZEFINA - 5951 - מצילה פולניה וניצולים מוסרים עדות
משותפת - היא מבקשת עזרה

MAJEWSKA LEOKADIA - ANTOPOLSKA RINA - 5952 - עדות על עזרת
פולנים - המצילה והניצולה הגרה בישראל נותנת עדות

- IZBICA NAD WIEPRZ על פרטים רבים על SENDLAK STEFAN-5953= העד מספר
עבודה סמינריונית ממש - הובאו לעיר משלוחי יהודים מהמערב : AUSTRIA ,CZECHIA -
יחסים מתוחים בין היהודים המקומיים והזרים - **האיש תוהה מדוע לא הותקפו רכבות או
חובלו מסילות בידי פרטיזנים בדרך ל-BELZEC**

5954 - עדות זהה ב - 5999 - תוכן העדות : עזרה למשפחה יהודית - לא תורגם

5955 - JANCEWSKI WLODZIMIERZ - פולני מעיד על הסתרת יהודים וביניהם גם
את נכדו של ZAMENHOF - ניצולים מאשרים אמיתות הדברים

5956 - KOWALSKA MARIANA - העדה היא פולניה המעידה שהוציאה ילדים מגטו
WARSAWA לצד הארי

5957 - תוכן העדות : עזרה למשפחה יהודית - חלק בלתי קריא - לא תורגם

*5958 - RZADINSKA FRYDERYKA - ילדה יהודיה בת 4 הגדלה במנזר בתנאים
קשים של תת תזונה שחכה את מוצאה ואת משפחתה - האם שרדה, חיפשה ומצאה אותה

5959 - ORLOWSKI LUDWIK+TASZER BELLA - העד הוא פולני המספר על עצמו
שעשה למען יהודים - בעדות יש מכתב של אחת הניצולות

5960 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5961 - KORZIENOWSKA ZOFIA - פולניה מתארת עזרתה ליהודים ומבקשת סיוע

5962 - STUDNICKA MICHALINA - העדה מספרת על GABLER מנהל הגטו
ב - DEBICA שהוציא להורג 7 יהודים בבית הקברות היהודי בעת שהיה שיכור ביניהם
אביה ואחיה - אח אחר רק נפצע והצליח לברוח

5963 - בלתי קריא במקור - Z.I.H. - יידיש

5964 - DORZANSKA GRAZYNA - עדות על עזרת פולנים

*5965 - GLINKA LUCINA שמה היהודי SAJMAN IDA - עדות על הצלתה וגידולה
של תינוקת יהודיה על ידי פולניה בשם MARIA KILLAN - **על התמסרותה ודאגתה לה
למרות הסכנות והעוני המרוד שהיה מנת חלקה באותו זמן**

5966 - SLEDZIEWSKI WACLAW - העד הוא פולני שעבד בפקוח על רשת הביוב ב -
WARSAWA - הוא מספר שהיו לו קשרים עם אנשי המחתרת בגטו וסיפק נשק ומזון דרך
התעלות - ב- 28 באפריל 1943 הוא נקרא לחלץ קבוצה של מורדים של **התעלות והוא
עושה זאת בהצלחה**

5967 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5968 - עזרת פולנים - תורגם

5969 - DRACH EDZIA - FEFER - העדה ברחה מגטו OSTROWIEC KIELECKI
והגיעה ל - WARSAWA - היא נעזרת באישה פולניה פעילת מחתרת - עם הזמן
העדה עצמה עוזרת ליהודים אחרים - ראה בהמשך עדות 5970

FOLKMAN BASIA - HALBERSTADT - 5970 - העדה ועדים נוספים המוזכרים בעדות מס. 5969 מספרים את סיפור הצלתם הודות לפולניה המופלאה בת 20 JANINA GRUNDGANG וידידיה הפולנים בהם נעזרה

5971 - עזרת פולנים - לא תורגם

5972 - עזרת פולנים - תורגם

5973 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5974 - **HERZOG JAKUB** - זהו מכתב שהעד שלח מניו יורק לידיד פולני שעזר לו בעת השואה - משפחה פולנית הסתירה את העד ואת אישתו משך שנתיים ויותר

5975+

5976+

5977 - **KONIARSKI ANDRZEJ** - העד הוא פולני שאימץ תינוק בן יומו שנמצא עזוב - השמועה סיפרה שהוא נולד לאם יהודיה

5978 - **AKABAS FRIDA** - העדה מוסרת בצורה טלגרפית את קורותיה במחנות השונים - זה מתחיל בגטו DROHOBYCZ ומסתיים במחנה THERESIENSTADT

5979 - **KLOTZ POLIA** - העדה מוסרת עדותה ב- 1960 העדה מספרת על אחריתם של יהודי **WADOWICE** - העדה מגיעה ל- **BIRKENAU** ב-1943

5980 - **GLAZMAN AJZIK** - העד הוא יהודי כפרי מהאזור המעורב פולני- אוקראיני הקרוב ל- **ROWNE** - הוא מספר על גטו **WERBE** אליו גורשו יהודי הכפרים ועל בריחתו ליער יחד עם יהודים אחרים - חלק הארי של העדות מוקדש לחיים ביער

5981 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.

5982 - **KANTOROWSKI JAN** - מספר עדים מעידים לטובתו של פולני שטופלים עליו כנראה האשמה של שתוף פעולה עם הגרמנים - בין היתר הם מעידים שהצליח להוציא משפחה יהודית מבית הסוהר

5983 - **OPATOWSKI BORIS** - עדות קצרצרה לצורך קבלת פיצויים מגרמניה

5984 - **WOZNIAK STANISLAW** - תוכן העדות הוא על פולני שמצא מסתור ל- 9 יהודים - בתוך העדות מורגשים המתח והפחד ששרר אצל היהודים המסתתרים ולא פחות אצל הפולנים שנתנו להם חסות

5985-5986 - עדות זניחה

5987 - **RZECZYCKA SYLWIA** - העדה היא פולניה שמוסרת על עזרתה ועזרת פולנים אחרים שהתארגנו לעזור ליהודים בהשגת ניירות "אריים" ומקומות מגורים - **WARSZAWA** - היא פעלה גם בחלוקת הכספים שהגיעו מממשלת **LONDON** - העדות ניתנה בשנות ה-60 **והעדה מתלוננת בפני ה- Z.I.H. שלא מדברים על עזרת**

הפולנים אלא מבליטים את הצד השלילי והרצחני – (אני משוכנע שטענתה צודקת - יוסלה כרמין)

5988 - עדות זניחה

5989 - ZALCMAN MARIA - העדה מספרת ספור הישרדות במחנות אחדים

=5990 FRENKEL GERSZON - העד מספר על מחנה MISLOWICZ ליד WROCLAW ועל מחנה REICHBACH

=5991 MARAWICZ EWA - העדה מספרת על CHMELNIK העיירה של סבא שלה ובהמשך על SKARZYSKO KAMIENNA ועל HASAG CZESTOCHOWA

*5992 WOLKOWICZ FEJGA - העדה מספרת על יהודי העיירה WISKIT שפונו לגטו WARSZAWA - היא יוצאת מהגטו יחד עם בנה בן 7 ומסתובבת אתו בין הכפרים במשך 3 שנים - **לא יאומן אך העדה ובנה שרדו בחיים**

5993 - MATUSZEWSKI ZYGMUNT - **העד הוא פולני שבא בתרעומת גדולה כלפי יהודים שקבלו עזרה מפולנים שסיכנו חייהם ולא זכו לדברי תודה על מעשיהם**

5994 - HAMBURGER MICHEL SAMUEL - זאת עדות שנתנה קטעים, קטעים, לא לפי סדר כרונולוגי - החלק החשוב בעדות הוא תיאור בית הסוהר PAWIAK בתקופה שעדיין הפולנים ניהלו אותו בחודשים הראשונים לכבוש - העד נאסר כבן ערובה בחודש נובמבר 1939 ושוחרר באפריל 1940 - בהמשך הוא מתאר קורותיו עד לשחרור

5995 - ZUBRZYCKI JAN - העד מספר במכתב ל- Z.I.H. שעזר ליהודים והסתיר בביתו משפחה שנמצאת ב- ARGENTINA - אותה משפחה כותבת גם היא מכתב המאשר את הדברים

5996 - SZTETNER ROZA - ניצולה יהודיה מאשרת בכתב שהוסתרה יחד עם בתה ע"י משפחה פולניה ללא תמורה - הם עזרו ליהודים נוספים

5997 - עדות זניחה

5999 - עדות זהה ב - 5954

6000 - בלתי קריא במקור - Z.I.H.